[2020] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 453

ਇੰਦੂ ਬਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ
ਬਨਾਮ
ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2020 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 483)

ਜਨਵਰੀ 21, 2020

[ਐਲ. ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.ਜੇ.)

ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ:

ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਘਰ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ - ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ - ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ - ਕਿਹਾ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ - ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2010 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 483.

2006 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 14066 ਵਿੱਚ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਰਾਜ ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਲਈ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 12.02.2016 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਨਾਲ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 477-478, 486-487, 492-493, 568, 569-570, 571-572, 573, 479-480, 481

ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ, ਪੱਲਵ ਸਿਸ਼ੋਦੀਆ, ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ, ਸੀਐਸ ਵੈਦਿਆਨਾਥਨ, ਵੀ ਗਿਰੀ, ਸਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਮੁਲਾਪੁੜੀ ਰਾਮਬਾਬੂ, ਐਨ ਈਸ਼ਵਰਾ ਰਾਓ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਕੁਮਾਰੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਜੇਸ਼੍ਰੀ ਪਟਨਾਇਕ, ਬੀਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਮੈਸਰਜ਼ ਰਾਮਬਾਬੂ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਸੌਰਭ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸਿੰਘ, ਐਮਐਸ ਸਮਰਿਧੀ ਪਾਲ, ਐਮਐਸ ਆਸ਼ਨਾ ਭਾਟੀਆ, ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ ਪੁਤਲੁਰੀ, ਵਰੁਣ ਠਾਕੁਰ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰੀ ਰਾਏ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਸਰਨ, ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਮਬਾਬੂ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਸੌਰਭ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸਿੰਘ, ਐਮਐਸ ਸਮਰਿਧੀ ਪਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਸ਼ਨਾ ਭਾਟੀਆ, ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ ਪੁਤਲੁਰੀ, ਵਰੁਣ ਠਾਕੁਰ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰੀ ਰਾਏ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਸਰਨ, ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਸਰਨ, ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਜੇ ਸ਼੍ਰੀ ਪਟਨਾਇਕ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਮਬਾਬੂ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਸੌਰਭ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸਿੰਘ, ਐਮਐਸ ਸਮਰਿਧੀ ਪਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਸ਼ਨਾ ਭਾਟੀਆ, ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ ਪੁਤਲੁਰੀ, ਵਰੁਣ ਠਾਕੁਰ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰੀ ਰਾਏ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਸਰਨ, ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਮਬਾਬੂ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਸੌਰਭ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸਿੰਘ, ਐਮਐਸ ਸਮਰਿਧੀ ਪਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਸ਼ਨਾ ਭਾਟੀਆ, ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ ਪੁਤਲੁਰੀ, ਵਰੁਣ ਠਾਕੁਰ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰੀ ਰਾਏ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਸਰਨ, ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਸਰਨ, ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਜੇ ਸ਼੍ਰੀ ਪਟਨਾਇਕ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਮਬਾਬੂ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਸੌਰਭ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸਿੰਘ, ਐਮਐਸ ਸਮਰਿਧੀ ਪਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਸ਼ਨਾ ਭਾਟੀਆ, ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ ਪੁਤਲੁਰੀ, ਵਰੁਣ ਠਾਕੁਰ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰੀ ਰਾਏ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਸਰਨ, ਵਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਜੇ ਸ਼੍ਰੀ ਪਟਨਾਇਕ, ਬੀਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਸੌਰਭ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਸਿੰਘ, ਐਮਐਸ ਸਮਰਿਧੀ ਪਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਸ਼ਨਾ ਭਾਟੀਆ, ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰਾਓ ਪੁਤਲੁਰੀ, ਵਰੁਣ ਠਾਕੁਰ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰੀ ਰਾਏ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਸਰਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਡੀਈ ਸ਼ੇਸ਼ਾਗਿਰੀ ਰਾਓ, ਜੀਵੀਆਰ ਚੌਧਰੀ, ਕੇਸ਼ਿਵਰਾਜ ਚੌਧਰੀ, ਹਰਸ਼ ਸਿੰਘਲ, ਹਿਤੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਏ. ਸੁਧਾਕਰ ਰਾਓ, ਕਾਕਰਾ ਵੈਂਕਟ ਰਾਓ, ਤਨਮਯ ਅਗਰਵਾਲ, ਟੀਵੀ ਰਤਨਮ, ਪੀ ਵੈਂਕਟ ਰੈਡੀ, ਪੀ ਵੈਂਕਟ ਰੈਡੀ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਕੇਆਰ ਤਿਆਗੀ, ਪੀ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਰੈੱਡੀ, ਰਾਜਾ ਰਾਮ, ਮੈਸਰਜ਼ ਵੈਂਕਟ ਪਲਵਾਈ ਲਾਅ ਐਸੋਸੀਏਟ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਸਿੰਘ, ਏਕੇ ਕੌਲ, ਰਾਜ ਬਹਾਦਰ ਯਾਦਵ, ਵੈਂਕਟੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਅਨੁਮੋਲੂ।

XXXXXX

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ?

ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.

1. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ 12 ਫਰਵਰੀ, 2016 ਨੂੰ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਅਤੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

2. ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ 2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 7477 (ਰਮੇਸ਼ ਪਰਸਰਾਮ ਮਲਾਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ) ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 22 ਅਕਤੂਬਰ, 2019 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਸੇਬੇ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੰਗਾ ਰੈਡੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪੋਪਲਗੁਡਾ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਨੇ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2016 ਨੂੰ ਨਿਲਾਮੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

4. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 22 ਅਕਤੂਬਰ, 2019 ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕਥਿਤ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਮੇਸ਼ ਪਰਸਰਾਮ ਮਲਾਨੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪੂਲ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜਿਹੀ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"31. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪੂਲ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜਿਹੀ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਪੂਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਸੇਬੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

XXXXXX

5. 2016 ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 23613-23614 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ 2014 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 29274 ਅਤੇ 2014 ਦਾ 29436 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਰਮੇਸ਼ ਪਰਸਰਾਮ ਮਲਾਨੀ (2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 7477 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਟਾ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"... ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 5 ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਐਸ.ਵਾਈ. ਵਿੱਚ ਏ.ਸੀ.18.00 ਜੀ.ਟੀ.ਐਸ. ਮਾਪਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਸ਼ਾ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੱਟਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ। ਨੰਬਰ 301, 303, 327, ਪੋਪਲਗੁਡਾ ਪਿੰਡ, ਰਾਜੇਂਦਰ ਨਗਰ ਮੰਡਲ, ਰੰਗਾ ਰੈਡੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ।

6. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ (2016 ਦਾ ਸੀਸੀ ਨੰਬਰ 15550-15551) ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਰੰਗਾ ਰੈਡੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਰਾਜੇਂਦਰ ਨਗਰ ਮੰਡਲ ਦੇ ਪੋਪਲਗੁਡਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਨੰਬਰ 331 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਤਰਿਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ

ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਹੋਰ ਅਪੀਲਾਂ 7.In, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮਰੱਥ ਫੋਰਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

8. ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 2014 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 29274 ਅਤੇ 2014 ਦੇ 29436 ਵਿੱਚ 12 ਫਰਵਰੀ, 2016 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

9. ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਲਪਨਾ ਕੇ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ।

[2020] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 456

ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ (ਜੇਲ੍ਹ) ਅਤੇ ਹੋਰ
ਬਨਾਮ
ਐਚ. ਨੀਲੋਫਰ ਨਿਸ਼ਾ

(2020 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 144)

ਜਨਵਰੀ 23, 2020

(ਐਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜ਼ੀਰ ਅਤੇ ਦੀਪਕ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.ਜੇ.)

ਰਿੱਟਾਂ:

ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ - ਚਾਹੇ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਹੋਵੇ - ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ/ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੋ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ - ਕਿਹਾ ਗਿਆ: ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਰਾਜ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਤੋਂ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਧੀਨ ਰਿੱਟ ਹੈ - ਅਜਿਹੀ ਰਿੱਟ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ - ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਅਦਾਲਤ ਮੁਆਫੀ ਜਾਂ ਪੈਰੋਲ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਨਿਯਮ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ - ਇਹ ਸੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ - 2 ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ / ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ।

ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਆਯੋਜਿਤ: 1.1 ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਧੀਨ ਰਿੱਟ ਹੈ ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਜਾਂ ਕੈਦ ਦੀ

ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 14] [468-A-C]

XXXXXX

ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ (ਜੇਲ੍ਹ) ਬਨਾਮ ਐਚ ਨੀਲੋਫਰ ਨਿਸ਼ਾ 457

1.2 ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਜਾਂ ਕੈਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਲਾਤੀਨੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ 'ਸਰੀਰ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ' ਹੈ, ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ 'ਤੇ ਅਕਸਰ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਰੋਕਥਾਮ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜੋ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰਿੱਟ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪਤੀ/ਪਤਨੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਰਿੱਟ ਕਈ ਵਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਾਇਰੇ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਰਿੱਟ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸੀਮਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹਿੱਸਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 17] [468-E-G; 469-A]

1.3 ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਰਿੱਟ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਕੈਦੀ ਪੈਰੋਲ ਜਾਂ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 18] [469-ਬੀ]

ਮਾਰੂ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ **(1981) 1 ਐਸਸੀਸੀ 107: [1981] 1 ਐਸਸੀਆਰ 1196 – ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।**

ਕਰਨਲ ਡਾ. ਬੀ. ਰਾਮਚੰਦਰ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ **(1972) 3 ਐਸਸੀਸੀ 256;** ਕਾਨੂ ਸਾਨਿਆਲ ਬਨਾਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ **(1973) 2 ਐਸਸੀਸੀ 674: [1974] 1 ਐਸਸੀਆਰ 621;** ਮਨੂਭਾਈ ਰਤੀਲਾਲ ਪਟੇਲ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2013) 1 ਐਸਸੀਸੀ 314: [2012] 8 ਐਸਸੀਆਰ 993;** ਸੌਰਭ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਜੇਲਰ, ਕੋਨੀਲਾ ਜੇਲ੍ਹ **(2014) 13 ਐਸਸੀਸੀ 436: [2014] 8 ਐਸਸੀਆਰ 909;** ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਤਸਨੀਮ ਰਿਜ਼ਵਾਨ ਸਿੱਦੀਕੀ **(2018) 9 ਐਸਸੀਸੀ 745: [2018] 11 ਐਸਸੀਆਰ 374;** ਗੋਪਾਲ ਵਿਨਾਇਕ ਗੋਡਸੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ **[1961] 3 ਐਸਸੀਆਰ 440 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।**

XXXXXX

ਸੁਨੀਲ ਬੱਤਰਾ (II) ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ **(1980) 3 ਐਸਸੀਸੀ 488: [1980] 2 ਐਸਸੀਆਰ 557;** ਮੁਹੰਮਦ. ਇਕਰਾਮ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. **ਏਆਈਆਰ 1964 ਐਸਸੀ 1625: [1964] ਐਸਸੀਆਰ 86;** ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੈਪਸੂ ਏਆਈਆਰ **1959 ਐਸਸੀ 843: [1959] ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 727;** ਉਮੂ ਸਬੀਨਾ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ **(2011) 10 ਐਸਸੀਸੀ 781: [2011] 13 ਐਸਸੀਆਰ 185;** ਮਧੂ ਲਿਮਏ ਅਤੇ ਹੋਰ **(1969) 1 ਐਸਸੀਸੀ 292: [1969] 3 ਐਸਸੀਆਰ 154;** ਤਾਲਿਬ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ **(1971) 3 ਐਸਸੀਸੀ 118;** ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (II) **(1994) 5 ਐਸਸੀਸੀ 410: [1994] 3 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 263 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

ਏ. ਵੀ. ਡਾਈਸੀ, ਮੈਕਮਿਲਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਲਿਮਟਿਡ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ, ਪੰਨਾ 215 (1915); ਹੈਲਸਬਰੀ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਨਿਯਮ, (ਚੌਥਾ ਸੰਸਕਰਣ) ਭਾਗ 11; ਵੀ.ਜੀ. ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਦੇ ਰਿੱਟ ਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਸਟਿਸ ਸੀ.ਕੇ.ਠਾਕਰ ਅਤੇ ਐਮ.ਸੀ. ਠਾਕਰ ਨੇ ਸੋਧਿਆ, 6ਵਾਂ ਸੰਸਕਰਣ। (2006) - **ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ.**

2. ਮੁਆਫੀ ਜਾਂ ਪੈਰੋਲ ਦੇਣਾ ਕੈਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮਾਂ/ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 27] [473-D-E]

3.1 ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 225 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਰਿੱਟ ਨੂੰ ਕੀ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਰ ਨਿਯਮ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ/ਰੋਕਥਾਮ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਕੈਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਹਿਰਾਸਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੈਦੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਕੋਈ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼, ਜੇਲ੍ਹ ਆਦਿ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿੱਥੇ ਨਿਯਮ ਚੁੱਪ ਹਨ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। [ਪਾਰਸ 28 ਅਤੇ 29] [475-ਬੀ, ਐਫ-ਐਚ; 476-A]

XXXXXX

ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ (ਜੇਲ੍ਹ) ਬਨਾਮ ਐਚ ਨੀਲੋਫਰ ਨਿਸ਼ਾ 459

3.2 ਜੇ ਨਿਯਮ ◌ਾ◌ਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਾਲਕ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਕੋਈ ਰਿੱਟ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। [ਪੈਰਾ 30] [476-B]

4.1 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜੀ.ਓ.(ਮਿਸ) ਨੰਬਰ 64 ਮਿਤੀ 01.02.2018 ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕੈਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਉਚਿਤ ਰਸਤਾ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਬੰਧਤ ਰੇਂਜ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਰਾਜ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ 2-3 ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੇਣਾ ਵਾਜਬ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ 3 ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੇਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਤਾਂ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਸਖਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸਮਾਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਖੁਦ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਕੀਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੈਦੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। [ਪੈਰਾ 31] [476-C-G]

XXXXXX

4.2 ਕਈ ਕਾਰਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਹੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿੱਟਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੇ

ਆਦੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਿਛਲਾ ਅਭਿਆਸ ਜਾਂ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਕੁਝ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 31] [476-G; 477-A-B]

4.3 ਜੇ ਜੀ.ਓ. ਦੇ ਪੈਰਾ 5 (ਆਈ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਕਮੇਟੀ/ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾਅ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਮੰਡਮ ਦੀ ਰਿੱਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਸ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਭ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਰਕਸੰਗਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਤਰਕਸੰਗਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਬਲਕਿ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਰਿੱਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਗ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਕੀਮ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਇਹ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਸਹੀ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇ ਕੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜੀ.ਓ.(ਮਿਸ) ਨੰਬਰ 64 ਮਿਤੀ 01.02.2018 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਗਵਾਉਣਾ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 32] [477-B-F]

5. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਰਫ ਇਕ ਲਾਈਨ ਨੋਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਪੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟ। [ਪੈਰਾ 33] [477-G]

XXXXXX

ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ (ਜੇਲ੍ਹ) ਬਨਾਮ ਐਚ ਨੀਲੋਫਰ ਨਿਸ਼ਾ 461

6. ਕੈਦੀ ਨੇ 2020 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 144 ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡਿਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਵੋਕੇਸ਼ਨਲ ਡਿਪਲੋਮਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਜੋ ਸਿੱਖਿਆ ਉਸਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹ ਰਿਕਾਰਡ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਕੋ ਇਕ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਧਾਰਮਿਕ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਅਜੇ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੇਠ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ/ਕੈਦੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 35] [480-A-C]

7. 2020 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 145 ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਦੀ ਉਮਰ ਹੁਣ ਲਗਭਗ 43 ਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ, ਉਸਨੇ ਗਿਆਰਾਂ ਵਿਦਿਅਕ ਕੋਰਸ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਹ 42 ਵਾਰ (89 ਦਿਨ) ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ 2 (37 ਦਿਨ) ਵਾਰ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਮੌਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਨ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 36 ਅਤੇ 37] [480-E; 481-C-D]

8. 2020 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 146 ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਦੀ ਉਮਰ ਹੁਣ ਲਗਭਗ 38 ਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ, ਉਸਨੇ ਤਿੰਨ ਵਿਦਿਅਕ ਕੋਰਸ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 38 ਅਤੇ 39] [481-D-G]

XXXXXX

9. 2020 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 148 ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਦੀ ਉਮਰ ਹੁਣ ਲਗਭਗ 39 ਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ, ਉਸਨੇ ਸੱਤ ਵਿਦਿਅਕ ਕੋਰਸ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 40 ਅਤੇ 41] [481-G-H; 482-A-D]

10. 2020 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 147 ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 46 ਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ, ਉਸਨੇ ਸੱਤ ਵਿਦਿਅਕ ਕੋਰਸ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ◌ਾਵਲੀ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 120 (ਬੀ) ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 5 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਸਫੋਟਕ ਪਦਾਰਥ ਐਕਟ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 (ਏ) ਅਤੇ 4 (ਬੀ) ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 28.12.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਧਾਰਾ ਤਹਿਤ 5 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ 4 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਜੀ.ਓ.(ਮਿਸ) ਨੰਬਰ 64 ਮਿਤੀ 01.02.2018 ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੈਦੀ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ ਅਤੇ 6 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇ। ਜੇ ਰਾਜ ਕੈਦੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕੈਦੀ ਨੂੰ

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 6 ਹਫਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੈਦੀ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇ। (ਪਾਰਸ 42, 43 ਅਤੇ 45) [482-ਈ-ਐਚ; 483-A-C, F]

<u>ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ</u>

[1964] ਐਸਸੀਆਰ 86 ਨੂੰ ਪੈਰਾ 14 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
[1980] 2 ਐਸਸੀਆਰ 557 ਪੈਰਾ 19 ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ
(1972) 3 ਐਸਸੀਸੀ 256 ਪੈਰਾ 21 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[1974] 1 ਐਸਸੀਆਰ 621 ਪੈਰਾ 22 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਸੀ
[2012] 8 ਐਸਸੀਆਰ 993 ਪੈਰਾ 23 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[2014] 8 ਐਸਸੀਆਰ 909 ਪੈਰਾ 24 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[1959] ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 727 ਪੈਰਾ 23 ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ
[2011] 13 ਐਸਸੀਆਰ 185 ਪੈਰਾ 23 ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ
[1969] 3 ਐਸਸੀਆਰ 154 ਪੈਰਾ 23 ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ
(1971) 3 ਐਸਸੀਸੀ 188 ਪੈਰਾ 23 ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ
[1994] 3 ਬੇਨਤੀ ਐਸਸੀਆਰ 263 ਪੈਰਾ 23 ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ
[2018] 11 ਐਸਸੀਆਰ 374 ਪੈਰਾ 25 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[1961] 3 ਐਸਸੀਆਰ 440 ਪੈਰਾ 26 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਸੀ
[1981] 1 ਐਸਸੀਆਰ 1196 ਅਤੇ ਪੈਰਾ 26

<u>XXXXXX</u>

ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ (ਜੇਲ੍ਹ) ਬਨਾਮ ਐਚ ਨੀਲੋਫਰ ਨਿਸ਼ਾ 463

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2010 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 144.

ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 04.01.2019 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ 2018 ਦੇ ਐਚ.ਸੀ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 2956 ਵਿੱਚ।

ਨਾਲ

2020 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 145, 146, 147 ਅਤੇ 148।

ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ, ਵੀ. ਗਿਰੀ, ਐਸ ਨਾਗਾਮੁਥੂ, ਰਤਨਾਕਰ ਦਾਸ, ਐਸ ਐਡਵੋਕੇਟਸ, ਐਮ ਯੋਗੇਸ਼ ਕਾਨਾ, ਐਮ ਥੰਗਾ ਥੁਰਾਈ, ਐਸ ਰਾਜਾ ਰਾਜੇਸ਼ਵਰਨ, ਕਾਰਤਿਹਾਕ ਆਰ., ਐਮ. ਉਮਾ ਪ੍ਰਸੂਨ ਬੱਛੂ, ਮੁਥੂ ਚਰਨ, ਐਮ. ਸੁਵੇਤਾ ਸ਼ੰਕਰ, ਰਿਸ਼ਭ ਸੰਚੇਤੀ, ਸੁਯਸ਼ ਰਾਵਤ, ਅੰਚਿਤ ਭੰਡਾਰੀ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਉਨੀਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਕੇ. ਪਰੀ ਵੇਂਧਨ, ਪੀ. ਏ. ਨੂਰ ਮੁਹੰਮਦ, ਸ਼ੇਖਰ ਮੌਲਾਲੀ ਬਾਸ਼ਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਸਾਰ-ਉਲ-ਹੱਕ, ਹਾਰਦਿਕ ਗੌਤਮ, ਜੀ ਸ਼ਿਵਬਾਲਾਮੁਰੂਗਨ, ਸੇਲਵਰਾਜ ਮਹਿੰਦਰਨ, ਐਮ ਵਿਵੇਕ ਭਾਰਤੀ, ਟੀ ਹਰੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਏਡੀਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ?
ਦੀਪਕ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ. 1. ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

2. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

3. ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਉੱਠਣ ਵਾਲਾ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"ਕੀ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਕੁਝ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ/ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ?"

4. ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 17.10.2019 ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਦੋ ਮੁੱਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨੇੜਿਓਂ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜਾ ਮੁੱਦਾ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ।

XXXXXX

5. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ (ਜੇਲ੍ਹ-4) ਵਿਭਾਗ ਰਾਹੀਂ 01.02.2018 ਨੂੰ ਜੀਓ (ਮਿਸ) ਨੰਬਰ 64 ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ.ਜੀ. ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਦੀ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ। ਸਕੀਮ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"5. ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਿਆਨ ਪੂਰਵਕ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਹੇ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। -

(i) ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਹੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(i) ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ (ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ), ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ) ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣਗੇ।

(ii) ਦੂਜਾ ਪੱਧਰ/ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਮੇਟੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹਾਂ/ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਸਥਿਤ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਸਬੰਧਤ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਅਤੇ ਵਧੀਕ ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਜੇਲਰ, ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਕਰਨਗੇ।

(iii) ਸਬੰਧਤ ਰੇਂਜ ਡਿਪਟੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ ਜੇਲ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰ ਦਾ ਖੇਤਰੀ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੂਜੀ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗਾ।

xxx xxx xxx

XXXXXX

6. ਇਸ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਰੇਂਜ ਡਿਪਟੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਆਫ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਭੇਜਣੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ ਸੀ। ਸਕੀਮ ਅੱਗੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ:-

(ii) ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੇ ਉਹ ਕੈਦੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ **25.02.2018 ਨੂੰ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਅਸਲ ਕੈਦ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੇ ਉਹ ਕੈਦੀ ਜੋ** 60 ਸਾਲ **ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ** 25.02.2018 ਨੂੰ 5 ਸਾਲ ਦੀ ਅਸਲ ਕੈਦ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਲੋਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਮਰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ), ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

1) ਕੈਦੀ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

2) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਕੈਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਮਿਆਦ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ:

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਅਪਰਾਧਾਂ ਜਾਂ ਕੁਝ ਐਕਟਾਂ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਕੈਦੀ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਭ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੀ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:-

4) ਜੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੈਦੀ ਦੀ ਜਾਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

5) ਕਿ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ.

6) ਜੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੈਦੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਜਾਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ।

xxx xxx xxx

8. ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟ ਰਹੇ ਕੈਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

7. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਾਵਲੀ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਸਮੇਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਈ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

XXXXXX

8. ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੀਓ (ਐਮਐਸ) ਨੰਬਰ 64 ਮਿਤੀ 01.02.2018 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀਆਂ ਲੰਬਿਤ ਸਨ ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ "ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਕੈਦੀ ਜੀ.ਓ.(ਐਮ.ਐਸ.) ਤਹਿਤ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਨੰਬਰ 64, ਗ੍ਰਹਿ [ਜੇਲ੍ਹ-4] ਵਿਭਾਗ ਮਿਤੀ 01.02.2018। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੋਸ਼ੀ ਕੈਦੀ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਕੈਦੀ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜੀ.ਓ.(ਮਿਸ) ਨੰਬਰ 64 ਮਿਤੀ 01.02.2018 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਵੇ।

9. ਇਹ ਹੁਕਮ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ ਗਿਰੀ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਯੋਗੇਸ਼ ਕੰਨਾ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਐਸ ਨਾਗਾਮੁਥੂ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਰਤਨਾਕਰ ਦਾਸ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

10. ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰਾਂ ਇਹ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜੀ.ਓ.(ਮਿਸ) ਨੰਬਰ 64 ਮਿਤੀ 01.02.2018 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਖੁਦ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ।

XXXXXX

11. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕੈਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹਨ ਪਰ ਰਾਜ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਰਿੱਟਾਂ ਨੂੰ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਰਿੱਟ ਾਂ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰਿੱਟ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਵਿਵੇਕ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕੈਦੀ ਬਹੁਤ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਲਾਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਆਫੀ ਦੇ ਆਮ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਵੀ ਉਹ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਈ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

12. ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣਵੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਅਰਥਹੀਣ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਭੇਦਭਾਵ ਦਾ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

13. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ

ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ, ਮੰਡਮਸ, ਮਨਾਹੀ, ਕੋ ਵਾਰੰਟ ਅਤੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀਆਂ ਰਿੱਟਾਂ ਸਮੇਤ ਕੁਝ ਰਿੱਟਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੌਰਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ।

XXXXXX

14. ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਧੀਨ ਰਿੱਟ ਹੈ ਚਾਹੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਸਟਿਸ ਹਿਦਾਇਤੁੱਲਾ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੀ) ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; "ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਨਾ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੱਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਨਿੱਜੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਤੋਂ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕਰਦੀ ਹੈ"1. ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਹੈ ਕਿ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਝੂਠ ਨਹੀਂ ਬੋਲੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਸਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਜਾਂ ਕੈਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ.

15. ਡਾਇਸੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, "ਜੇ, ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਆਦਮੀ, ਔਰਤ, ਜਾਂ ਬੱਚਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੰਗੇ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗੀ ਜਿਸਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਨ ਦੇ ਸੰਜਮ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰ ਦਿਓ।[2]

16. ਹੈਲਸਬਰੀ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ, ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਨੂੰ "ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਭ ਤੋਂ ਨੀਵੇਂ ਪਾਤਰ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਉਪਾਅ" ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।[3] ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਤੇ ਉੱਤਮ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸਥਾਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

17. ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਤਾਂ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਜਾਂ ਕੈਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਲਾਤੀਨੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ 'ਸਰੀਰ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ' ਹੈ, ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ 'ਤੇ ਅਕਸਰ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਰੋਕਥਾਮ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜੋ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰਿੱਟ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪਤੀ/ਪਤਨੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਰਿੱਟ ਕਈ ਵਾਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਾਇਰੇ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਰਿੱਟ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸੀਮਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹਿੱਸਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਹੈ।

[1] ਮੁਹੰਮਦ. ਇਕਰਾਮ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ, ਏਆਈਆਰ 1964 ਐਸਸੀ 1625
[2] ਏ.ਵੀ. ਡਾਈਸੀ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ, ਮੈਕਮਿਲਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ, ਲਿਮਟਿਡ, ਪੰਨਾ 215 (1915)
[3] ਹੈਲਸਬਰੀ ਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਨਿਯਮ, (ਚੌਥਾ ਸੰਸਕਰਣ) ਭਾਗ 11, ਪੈਰਾ 1454 ਪੰਨਾ 769

[4] ਵੀ.ਜੀ. ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਦਾ ਰਿੱਟ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਸਟਿਸ ਸੀ.ਕੇ.ਠਾਕਰ ਅਤੇ ਐਮ.ਸੀ. ਠਾਕਰ, ਈਸਟਰਨ ਬੁੱਕ ਕੰਪਨੀ, ਪੰਨਾ 1036, 6 ਵਾਂ ਸੰਸਕਰਣ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। (2006)

XXXXXX

18. ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਰਿੱਟ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਕੈਦੀ ਪੈਰੋਲ ਜਾਂ ਮੁਆਫੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

19. ਸੁਨੀਲ ਬੱਤਰਾ (II) **ਬਨਾਮ** ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 5 **ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਰਿਲਾਇੰਸ ਰੱਖੀ ਗਈ** ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਸਟਿਸ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਈਅਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਨੋਖੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਪਏਗਾ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੁਨੀਲ ਬੱਤਰਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹੈੱਡ ਵਾਰਡਰ ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਲਈ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਤਹਿਤ ਉਸ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਇਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਰਵਾਇਤੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਰਿੱਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਸਵੀਪ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਨ"। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ:

"5... ਜੇਲ ਹਾਊਸ ਭਾਰਤੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਲ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ 'ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ, ਸੰਖੇਪ ਅਧਿਕਾਰ ਪਹਿਨਕੇ' ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਭਾਗ ਤੀਜਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਕੈਦੀ ਸਦਮੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਵਰਗ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਵਾਂਗ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, 'ਪਰ ਬੇਰੋਕ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ, ਨਿਰਵਿਘਨ ਗਤੀ, ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਗਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਸਥਿਰਤਾ' ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਪਰਾਧੀ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਾਹਸ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

XXXXXX

20. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਰਵਾਇਤੀ ਬਲਿੰਕਰਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾ ਕੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਦੌਰਾਨ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਉਸਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਚਾਹੇ ਉਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਕੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਕੈਦੀ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ; ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸਲਾਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਦੀ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸਲਾਖਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੈ ਅਤੇ ਬੁਰਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਈਅਰ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ:-

[5] (1980) 3 ਐਸਸੀਸੀ 488

ਜਿੱਥੇ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹੈਕਿੰਗ ਤੋਂ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀੜਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਵਿਅਰਥਤਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਗਲਤ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਅਦਾਲਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਰ ਦੀ ਅਮੂਰਤਤਾ ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਕਾਰਕੁਨ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਜਨਤਕ ਉਮੀਦ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨਵੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਲਾਰਡ ਸਕਾਰਮੈਨ ਦੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ, ਉਸਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ - ਦਿ ਨਿਊ ਡਾਇਮੇਂਸ਼ਨਜ਼, ਇੱਕ ਉਤਸ਼ਾਹਜਨਕ ਸ਼ਗਨ ਹੈ. ਇਤਰਾਜ਼, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ (ਸੁਨੀਲ ਬੱਤਰਾ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, (1978) 4 ਐਸਸੀਸੀ 494 ਅਤੇ ਸੋਬਰਾਜ (1978) 4 ਐਸਸੀਸੀ 494] ਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਲੋਹੇ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਸੈੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

27. ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜੇਲ ਵਿਚ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦਾ ਜਨਤਕ ਫਰਜ਼ ਹੈ - ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਖੇਡ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਰਥਨ ਹੈ. ਇੱਥੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸੁਨੀਲ ਬੱਤਰਾ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਐਡਮਿਨ, (1978) 4 ਐਸਸੀਸੀ 494 ਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

XXXXXX

28. ਕੀ ਕੈਦੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ? ਹਾਂ ਜ਼ਰੂਰ। ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਅਣਮਨੁੱਖੀਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਹੁਣ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ

ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸੁਨੀਲ ਬੱਤਰਾ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਐਡਮਿਨ, (1978) 4 ਐਸਸੀਸੀ 494 ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੈਂਡਸ-ਆਫ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਨਹੀਂ ਭੱਜਦੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਹੁਣ ਜੇਲ੍ਹ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ: (ਐਸਸੀਸੀ ਪੰਨਾ 504, ਪੈਰਾ 4)

ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਿੱਟ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਹੈ, ਪਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਵਿਵੇਕ ਵਿਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਨਾਦਰ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਹੈ।

ਜੇ ਕਿਸੇ ਕੈਦੀ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਹੈ।

21. ਇਹ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਧੀਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਹੈ ਜੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ **ਕਰਨਲ ਡਾ. ਬੀ. ਰਾਮਚੰਦਰ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਉੜੀਸਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 6 ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ,** ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਨ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ:

"**5**... ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਇੱਕ ਆਮ ਨਿਯਮ ਵਜੋਂ, ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ। ਅਜਿਹੀ ਰਿੱਟ ਉਦੋਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਜੇਲ੍ਹ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ

ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

22. **ਕਾਨੂ ਸਾਨਿਆਲ** ਬਨਾਮ **ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ** [7] **ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ** ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ:

XXXXXX

472 ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ [2020] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.

"4. ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਦੇ ਇਸ ਸੰਖੇਪ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਰਿੱਟ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਅਸਲ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ। ਰਿੱਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

[6] (1972) 3 ਐਸਸੀਸੀ 256
[7] (1973) 2 ਐਸਸੀਸੀ 674

23. **ਮਨੂਭਾਈ ਰਤੀਲਾਲ ਪਟੇਲ** ਬਨਾਮ **ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ◌ਾ◌ਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ** ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸੀਂ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ:

"**31**... ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ

ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਮਕੈਨੀਕਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

24. **ਸੌਰਭ ਕੁਮਾਰ** ਬਨਾਮ **ਜੇਲਰ, ਕੋਨੀਲਾ ਜੇਲ 10 ਵਿੱਚ,** ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਿਆਂਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਸਟਿਸ ਟੀ.ਐਸ. ਠਾਕੁਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ:

"**22**. ਇਕੋ ਇਕ ਸਵਾਲ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਾਡਾ ਜਵਾਬ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹੈ। ਜਿਸ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੈ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਕਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਚ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੈ।

25. ਇਹੀ ਨਜ਼ਰੀਆ **ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ** ਬਨਾਮ **ਤਸਨੀਮ ਰਿਜ਼ਵਾਨ ਸਿੱਦੀਕੀ 11** ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਹੋਣ 'ਤੇ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਕੋਈ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦੀ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਲਾਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ।

[8] (2013) 1 ਐਸਸੀਸੀ 314
[9] ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੈਪਸੂ ਰਾਜ, ਏਆਈਆਰ 1959 ਐਸਸੀ 843, ਉਮੂ ਸਬੀਨਾ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ, (2011) 10 ਐਸਸੀਸੀ 781, ਮਧੂ ਲਿਮਏ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ

ਵਿੱਚ, (1969) 1 ਐਸਸੀਸੀ 292, ਤਾਲਿਬ ਹੁਸੈਨ ਬਨਾਮ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ, (1971) 3 ਐਸਸੀਸੀ 118, ਸੰਜੇ ਦੱਤ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (2), (1994) 5 ਐਸਸੀਸੀ 410
[10] (2014) 13 ਐਸਸੀਸੀ 436
[11] (2018) 9 ਐਸਸੀਸੀ 745

XXXXXX

26. ਗੋਪਾਲ ਵਿਨਾਇਕ ਗੋਡਸੇ **ਬਨਾਮ** ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ◌ਾਂ ਦੇ **ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ** ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ:-

"... ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਕਤ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੱਟਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ **ਮਾਰੂ ਰਾਮ** ਬਨਾਮ **ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ 13 ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ** ਗੋਪਾਲ ਵਿਨਾਇਕ ਗੋਡਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ **'ਚ** ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਮਰ ਕੈਦ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਤੱਕ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

27. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁਆਫੀ ਜਾਂ ਪੈਰੋਲ ਦੇਣਾ ਕੈਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਖਤਿਆਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮਾਂ/ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 1 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਰਦੇਸ਼, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਰਿੱਟ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜਿਸ ' ਚ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ, ਮੰਡਮਸ, ਸਰਟੀਓਰਾਰੀ, ਕੋ ਵਾਰੰਟੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਮਨਾਹੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਪਰਮਿਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਿੱਟ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੱਥ, ਆਧਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 11, 12 ਅਤੇ 13 ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ:

ਨਿਯਮ 11:-

ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਜ਼ ਟਾਈਟਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਹਲਫਨਾਮੇ 'ਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਕੇਸ ਨੰਬਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਉੱਪਰ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

[12] (1961) 3 SCR 440
[13] (1981) 1 ਐਸਸੀਸੀ 107

XXXXXX

"(ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ) (ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਕੈਦੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਮ)". ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਾਰਨ ਸਿਰਲੇਖ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਨਿਯਮ 12: -

"ਹਰੇਕ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਡਿਊਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

(i) ਕੈਦੀ ਦਾ ਨਾਮ:

(ii) ਪਿਤਾ/ਪਤੀ ਦਾ ਨਾਮ:

(iii) ਉਮਰ:

(iv) ਸਥਾਈ ਪਤਾ:

(v) ਪਛਾਣ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ/ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ):

(vi) ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ:

(vii) ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨੰਬਰ:

(viii) ਉਸ ਜੇਲ੍ਹ ਦਾ ਨਾਮ, ਜਿੱਥੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

(ix) ਜੇਲ੍ਹ ਨੰਬਰ:

….”

ਨਿਯਮ 13: -

"ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜਾਂ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਐਲਾਨ ਨੂੰ ਸਹਾਇਕ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪੈਰਾ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸੇ ਕੈਦੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅੱਗੇ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥ ਉਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸੱਚੇ ਅਤੇ ਸਹੀ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਲੁਕਾਇਆ ਜਾਂ ਦਬਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ।

XXXXXX

28. ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 225 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 225 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:-

"225. **ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ**- ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਉਚਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਜਾਂ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਇਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲੀਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਅਧੀਨ ਸੀ, ਹੁਣ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

29. ਨਿਯਮ 11, 12 ਅਤੇ 13 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨਿਯਮ 12 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼, ਉਸ ਜੇਲ੍ਹ ਦਾ ਨਾਮ, ਜੇਲ੍ਹ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰਿੱਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਰਿੱਟ ਨੂੰ ਕੀ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਰ ਨਿਯਮ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਯਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ/ ਰੋਕਥਾਮ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ

ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਹਿਰਾਸਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੈਦੀ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਕੋਈ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸਾਡਾ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼, ਜੇਲ੍ਹ ਆਦਿ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਿੱਥੇ ਨਿਯਮ ਚੁੱਪ ਹਨ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

XXXXXX

30. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੈਦੀ ਨਿੱਜੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇ ਨਿਯਮ ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਾਲਕ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਕੋਈ ਰਿੱਟ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

31. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜੀ.ਓ.(ਮਿਸ) ਨੰਬਰ 64 ਮਿਤੀ 01.02.2018 ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕੈਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਉਚਿਤ ਰਸਤਾ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਬੰਧਤ ਰੇਂਜ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ 2-3 ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੇਣਾ ਵਾਜਬ ਹੋਵੇਗਾ ਉਹ।

ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ 3 ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੇਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਤਾਂ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਸਖਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸਮਾਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਖੁਦ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੈਦੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਈ ਕਾਰਕ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਹੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਮਦਰਾਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿੱਟਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਿਛਲਾ ਅਭਿਆਸ ਜਾਂ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਕੁਝ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਨ।

XXXXXX

32. ਜੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪੈਰਾ 5 (ਆਈ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਕਮੇਟੀ/ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾਅ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਮੰਡਮ ਦੀ ਰਿੱਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਸ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਾਭ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ

ਤਰਕਸੰਗਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਤਰਕਸੰਗਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਬਲਕਿ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਰਿੱਟ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਗ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਇਹ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਸਹੀ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਲਾਭ ਦੇ ਕੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜੀ.ਓ.(ਮਿਸ) ਨੰਬਰ 64 ਮਿਤੀ 01.02.2018 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਕੇਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਗਵਾਉਣਾ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ।

33. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਨੋਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਪੂਰੀ ਰਿਪੋਰਟ। ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

XXXXXX

ਕਿਸੇ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ

MENo	39/2018	ਮਿਤੀ	07.02.2018
ਕੈਦੀ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਨਾਮ		4346, ਅਬੂਤਾਹਿਰ ਪੁੱਤਰ ਹੁਸੈਨ, ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ, ਕੋਇੰਬਟੂਰ	
	ਜੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ		

	ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ			
	(a)	ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ		ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ
	b)	ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਨਸਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਕੀ ਹੋਣਗੀਆਂ		ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹੈ
	c)	ਕੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ/ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ ਨਵਿਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ		ਹਾਂ
	d)	ਕੀ ਕੈਦੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹੇਗੀ		ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੈ
2		ਜੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਾਰਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਕ ਸਬ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਆਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ		ਕੋਇੰਬਟੂਰ ਸਿਟੀ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਨਾਲ ਧਾਰਮਿਕ ਤਣਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ
		ਕੈਦੀ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਕੈਦੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸਾਰ		ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ
		ਕੀ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ		ਨਹੀਂ
		ਕੀ ਕੈਦੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕੈਦੀ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਸਥਾਈ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਹੈ? ਜੇ		ਸਥਾਈ ਪਤਾ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨਾ

		ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮੁੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ		
		ਕੀ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਕੈਦੀ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ? ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਪੂਰਾ ਪਤਾ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ		ਹਾਂ
		ਜੇ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਕੈਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ		ਹਾਂ
		ਕੀ ਕਤਲ ਕਿਸੇ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਜਾਂ ਸਵੈ-ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਅਜੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?		ਕਤਲ ਦੀ ਘਟਨਾ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਕਾਰਨ ਵਾਪਰੀ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਅਜੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ
		ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨਾਲ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ?		ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
10		ਕੀ ਕੈਦੀ ਲਈ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ		ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ
11		ਕੈਦੀ ਦੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਈ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ		ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਇਹ ਸੁਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ
				ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਡਿਵੀਜ਼ਨ 1,

		ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਭਾਗ, ਕੋਇੰਬਟੂਰ 641037

XXXXXX

ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਬੰਧਤ ਕਾਲਮ ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 1 (ਬੀ), 1 (ਡੀ), 2, 8, 9, 10 ਅਤੇ 11 ਹਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਰਫ 1 (ਡੀ) ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਰ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਦੁਹਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

34. ਅਸੀਂ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ।

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ(ਆਂ) I 2020 ਦਾ 144
(@ ਸਪੈਸ਼ਲ ਲੀਵ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਨੰਬਰ 626 2020)
(@ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਡੀ. ਨੰਬਰ 18046 2019)

35. ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 21 ਸਾਲ ਸੀ। ੧੭ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਲਗਭਗ ੩੮ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ, ਉਸਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਦਿਅਕ ਕੋਰਸ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਹਨ:

Sl.No	ਮਿਆਦ	ਕੋਰਸ
1)	ਮਈ 2007	ਬੈਚਲਰ ਆਫ਼ ਕੰਪਿਊਟਰਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼
2)	06.03.2009 ਤੋਂ 05.09.2009	ਰੇਡੀਓ & T. V. ਮੁਰੰਮਤ

3)	ਮਈ 2010	ਕੰਪਿਊਟਰ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮਾਸਟਰ
4)	ਜਨਵਰੀ 2013	ਡੈਸਕ ਟਾਪ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ
5)	ਮਈ 2013	ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਜ਼ਨਸ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਸਟਰ
6)	ਜੁਲਾਈ 2013	PG ਡਿਪਲੋਮਾ
7)	07.10.2013	ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਤਕਨਾਲੋਜੀ
8)	04.09.2013 ਤੋਂ 03.12.2013	ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਕਲ ਤਾਰਾਂ
9)	ਜਨਵਰੀ 2014	ਐਮਏ (ਕ੍ਰਿਮੀਨੋਲੋਜੀ ਐਂਡ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜਸਟਿਸ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ)
10)	ਜਨਵਰੀ 2014	ਕੰਪਿਊਟਰਹਾਰਡਵੇਅਰ ਸਰਵਿਸਿੰਗ ਵਿੱਚ ਡਿਪਲੋਮਾ
11)	ਮਈ 2014	ਐਮਏ (ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਮਾਸ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ)
12)	ਜੂਨ 2014	ਮੀਡੀਆ ਆਰਟ ਵਿੱਚ ਡਿਪਲੋਮਾ
13)	10.03.2014 ਤੋਂ 09.09.2014	ਸਿਲਾਈ ਅਤੇ ਕਢਾਈ
14)	19.02.2015 ਤੋਂ 25.02.2015	ਮਸ਼ਰੂਮ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ
15)	ਮਈ 2015	ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਬਿਜ਼ਨਸ ਵਿੱਚ ਪੀਜੀ ਡਿਪਲੋਮਾ
16)	ਜੁਲਾਈ 2016	ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ : MTM

17)	ਜੁਲਾਈ 2016	ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ
18)	ਜੁਲਾਈ 2016	ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ PGDDM
19)	ਜੁਲਾਈ 2016	ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ACISE
20)	ਮਈ 2016	ਅੱਗ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਨ
21)	ਜੂਨ 2016	ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਮਾਸਟਰ ਆਫ਼ ਆਰਟਸ ਦੀ ਡਿਗਰੀ

XXXXXX

ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮਾਸਟਰ, ਮਾਸਟਰਜ਼ ਆਫ ਬਿਜ਼ਨਸ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ, ਕ੍ਰਿਮੀਨੋਲੋਜੀ ਐਂਡ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜਸਟਿਸ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮਾਸਟਰ ਡਿਗਰੀ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਮਾਸ ਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਐਮਏ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਵੋਕੇਸ਼ਨਲ ਡਿਪਲੋਮਾ ਸਮੇਤ ਕਈ ਡਿਗਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਜੋ ਸਿੱਖਿਆ ਉਸਨੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਲ੍ਹ ਰਿਕਾਰਡ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਕੋ ਇਕ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਧਾਰਮਿਕ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਅਜੇ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੇਠ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ(ਆਂ) I 2020 ਦਾ 145

(@ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਨੰਬਰ (ਐਸ.) 2020 ਦਾ 627)
(@ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਡੀ. ਨੰਬਰ 18016 2019)

36. ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਦੀ ਉਮਰ ਹੁਣ ਲਗਭਗ 43 ਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ, ਉਸਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਦਿਅਕ ਕੋਰਸ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਹਨ:

(i) ਮਦਰਾਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਮਈ, 2008 ਤੋਂ ਬੀ.ਬੀ.ਏ;

(ii) ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਓਪਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਜਨਵਰੀ, 2014 ਤੋਂ ਹਾਰਡਵੇਅਰ ਸਰਵਿਸਿੰਗ ਵਿੱਚ ਡਿਪਲੋਮਾ;

(iii) ਦੱਖਣ ਹਿੰਦੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਭਾ ਤੋਂ ਹਿੰਦੂ ਕੋਰਸ;

(iv) ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਅਤੇ ਬੇਕਰੀ ਅਤੇ ਮਿਠਾਈ ਮਿਤੀ 12 13.09.2008;

(v) ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਓਪਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਜੂਨ 2014 ਤੋਂ ਮਾਸਟਰ ਆਫ਼ ਆਰਟਸ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ [ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ] ਦੀ ਡਿਗਰੀ;

(vi) ਕਿਰਤ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੋਂ ਮਾਡਿਊਲਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਯੋਗ ਹੁਨਰ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, 18.11.2003;

(vii) ਸਰਕਾਰੀ ਪੌਲੀਟੈਕਨਿਕ ਤੋਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਕਲ ਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, 03.12.2013;

XXXXXX

(viii) ਦੋ ਪਹੀਆ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ, 18.03.2010;

(ix) ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਓਪਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ 30.04.2013 ਨੂੰ ਚਾਰ ਪਹੀਆ ਵਾਹਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਡਿਪਲੋਮਾ ਵਿੱਚ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਕੋਰਸ;

(x) ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਓਪਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਜਨਵਰੀ, 2013 ਵਿੱਚ ਡੀਟੀਪੀ ਆਪਰੇਟਰ ਵਿੱਚ ਵੋਕੇਸ਼ਨਲ ਡਿਪਲੋਮਾ ਕੀਤਾ;

(xi) ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਓਪਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਜਨਵਰੀ, 2014 ਵਿੱਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਹਾਰਡਵੇਅਰ ਸਰਵਿਸਿੰਗ ਵਿੱਚ ਡਿਪਲੋਮਾ।

ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ 42 ਵਾਰ (89 ਦਿਨ) ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਉਸਨੂੰ 2 (37 ਦਿਨ) ਵਾਰ ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਮੌਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਨ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਸੀ।

37. ਸਾਡਾ ਸਪਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

<u>ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 146/2020 @ ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 7697 2019</u>

38. ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਦੀ ਉਮਰ ਹੁਣ ਲਗਭਗ 38 ਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ, ਉਸਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਦਿਅਕ ਕੋਰਸ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਹਨ:

1. ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਓਪਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਹਾਰਡਵੇਅਰ ਸਰਵਿਸਿੰਗ ਵਿੱਚ ਡਿਪਲੋਮਾ;

2. ਮਦਰਾਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਬੈਚਲਰ ਆਫ਼ ਬਿਜ਼ਨਸ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ;

3. ਮਦਰਾਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਬਿਜ਼ਨਸ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਸਟਰ।

39. ਸਾਡਾ ਸਪਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

2020 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 148 @ ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 11494 2019

40. ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਦੀ ਉਮਰ ਹੁਣ ਲਗਭਗ 39 ਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ, ਉਸਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਦਿਅਕ ਕੋਰਸ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਹਨ: -

XXXXXX

1. ਰਾਜ ਸਕੂਲ ਬੋਰਡ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਤੋਂ ਉੱਚ ਸੈਕੰਡਰੀ ਕੋਰਸ;

2. ਮਦਰਾਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਬੈਚਲਰ ਆਫ਼ ਆਰਟਸ;

3. ਮਦਰਾਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਮਾਸਟਰ ਆਫ਼ ਆਰਟਸ;

4. ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਓਪਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਡਿਪਲੋਮਾ;

5. ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਬਿਜ਼ਨਸ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਡਿਪਲੋਮਾ;

6. ਭਾਰਤੀਅਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਕੋਇੰਬਟੂਰ ਤੋਂ ਬਿਜ਼ਨਸ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ (ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ) ਮਾਸਟਰ;

7. ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਓਪਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਐਮ.ਏ. ਕ੍ਰਿਮੀਨੋਲੋਜੀ ਐਂਡ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜਸਟਿਸ ਐਡਮਿਨਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ।

41. ਸਾਡਾ ਸਪਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਕੇਸ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

2020 ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 147 @ 2019 ਦੀ ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 6159

42. ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਦੀ ਉਮਰ ਹੁਣ ਲਗਭਗ 46 ਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੌਰਾਨ, ਉਸਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਦਿਅਕ ਕੋਰਸ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਹਨ: -

(i) 8ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ;

(ii) ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਓਪਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ 23.11.2012 ਨੂੰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (ਪੀਪੀਐਸ) ਦਾ ਕੋਰਸ;

(iii) 10 ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ;

(iv) 12ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ;

(v) ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਓਪਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ 30.04.2013 ਨੂੰ ਚਾਰ ਪਹੀਆ ਵਾਹਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਡਿਪਲੋਮਾ ਵਿੱਚ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਕੋਰਸ;

(vi) ਭਾਰਤੀਅਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਕੋਇੰਬਟੂਰ ਵਿੱਚ ਮਈ, 2017 ਅਤੇ ਜੂਨ, 2018 ਨੂੰ ਬੀ. ਲਿਟਰੇਚਰ;

(vii) ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਓਪਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਜੂਨ, 2017 ਤੋਂ ਡੀਟੀਪੀ ਆਪਰੇਟਰ ਵਿੱਚ ਵੋਕੇਸ਼ਨਲ ਡਿਪਲੋਮਾ ਕੀਤਾ;

XXXXXX

43. ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਾਵਲੀ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 120 (ਬੀ) ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 5 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਸਫੋਟਕ ਪਦਾਰਥ ਐਕਟ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 (ਏ) ਅਤੇ 4 (ਬੀ) ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 28.12.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਧਾਰਾ ਤਹਿਤ 5 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਅਤੇ 4 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਜੀ.ਓ.(ਮਿਸ) ਨੰਬਰ 64 ਮਿਤੀ 01.02.2018 ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕੈਦੀ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ ਅਤੇ ਅੱਜ ਤੋਂ 6 ਹਫਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇ। ਜੇ ਰਾਜ ਕੈਦੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।

44. ਟਾਡਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

45. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ 2020 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 144 @ 2020 ਦੀ ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 626 @ 2019 ਦੀ ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ) ਡੀ.ਨੰਬਰ 18046, 2020 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 145 @ 2020 ਦੀ ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਨੰਬਰ 627 @ ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਡੀ.ਨੰਬਰ 18016, 2019 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 14 ਹੈ। 2019 ਦੇ ਨੰਬਰ 7697 ਅਤੇ 2020 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 148 @ 2019 ਦੇ ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਨੰਬਰ 11494, ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ 2020 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 147 @ 2019 ਦੇ ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀਆਰਐਲ) ਨੰਬਰ 6159 ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ

ਅੱਜ ਤੋਂ 6 ਹਫਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੈਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇ।

46. ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਲਪਨਾ ਕੇ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi